

LUMA BERRIEN AZTARNAK

Bilboko Berlin

Andoni ETXEBERRIA ELEXPURU

Batzutan, Bilbon barna paseoan ibiltzeko egun ederrak izaten dira. Hodeiek itzalik gabeko hiria lagatzen dutenean. Eta gustura joaten naiz, paseoan. Nahiz eta gehienetan jende gehiegi dagoen. Eta nik, hiri batek eskaintzen dizkidan bakardadezko mementoak ditut gustuko. Igande goizak, adibidez. Igande goizak, eta bizikletan, askoz hobe. Memento, ez naiz hurbildu igande goiz batez Bilbora bizikletan... baina egiteke dudak proiektua da. Ahalik eta lasterren, zer arraio. Ziurrenik, larunbat gau asko baino emaritsuagoa izango baita. Gaua eta egunaren arteko aduanaren egunsentiren bat pasako dut bertako kaleetan bizikletan.

Berlinen egin izan nuen bezala. Bakarrik eta aske sentitzeko eta sentituz. Ibilaldi haietan hiriko monumentu nagusiak ikusten nituen: Telebista dorrea eta Alexanderplatz eta antzinako eraikin komunisten multzo hotzek sortzen zidaten misterio kutsua... Brandenburgoko atea, Parlamentua... eta azkenik, guztietan bereziena: Berlin erdi-erdian zegoen bat: "Siegestraße" zeritzona. Tiergarten parke eta baso erraldoiaren erdian. Monumentua zutabe altu batek osatuta zegoen, eta haren goialdean emakume hegaldun baten estatua zegoen: Garaipenarena. Berez, hori bera esan nahi du *Siegessäule* hitzak alemanez: Garaipenaren Zutabea. 1871. urtean frantsesei irabazitako guda omentzeko egin zuten prusiarrek, baina Hitlerrek eman zion gaur egungo kokalekua.

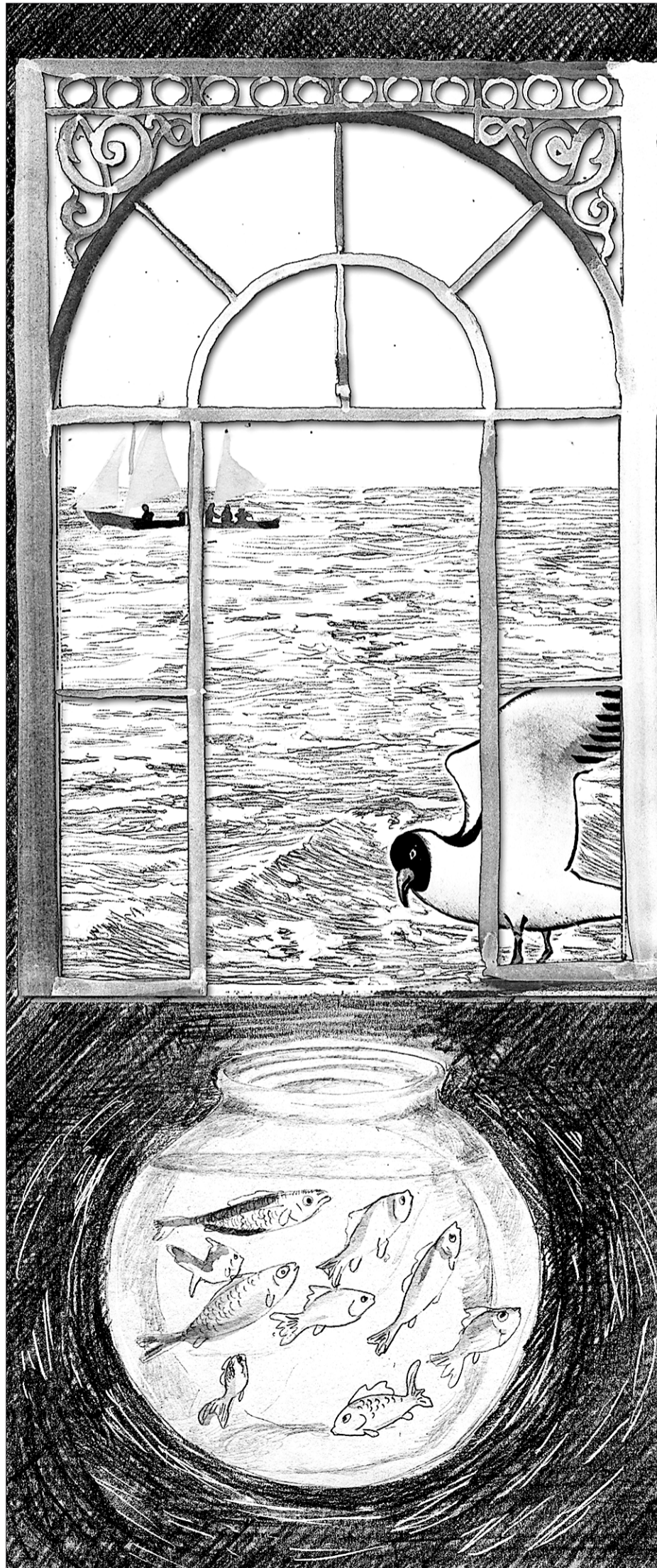
Zaila da Bilbo Berlinekin alderatzea. Berlinek... ez zeukan mugarik eta bere eraikinak infinituan galtzen ziren amaiera gabeko lautada prusiarretan.

Bilbok aldiz, beti dauka bere topea gorantz doan larreren batean. Horrekin zailago ikusi izan dut Berlingo egunsentiak ematen zidan askatasun maila Bilbon lortzea. Gainera, Berlinen, lautadez gainera, etorbide zabal-zabalak zeuden: Unter den Linden, Strasse der 17. Juni, Karl Marx Allee... Bilboaren kasuan, egotekotan, bakarra dagoen: elementu likidozko etorbidea, hain berea den itsasadarraren ibai zabala.

Eramango du askorentzat honek ere askatasunerantz, itsasoratzean. Baina hala pentsatzen duenarentzat, lurrik ikusten ez den itsasoan, noraino izango da aske? Izango al du abantailarik basamortuan aske izateak. Abantaila guztiak, heroiarentzat. Baina ez al dugu nahiago gehienetan basamortuko uraren truke preso izatea, bizirautea... telebistako erreportajearen Dolores ematen ari diren bitartean. Hobe zutik hiltzea, makurtuta bizitzea baino.

Bilbon, berlingar askatasunaz gozatzeko beste modua inguruko mendi tontorren batera igotzea izan liteke. Baina beti dago atzerago altuagoa den harresiren bat. Mugaren bat.

Hiriburu alemanean nintzela, oroitzapenean babesgarri nituen mendi bilbotarrok. Besarkatu egiten ninduten amatasunezko beso eta bularrok. Handik bestaldera zeuden arriskuez babestuz. Orain, aldiz, Bilbon naizela, kartzelaratu egiten naute. Hemen-dik ihes egiteko egin beharreko esfortzu

handia gogorarazi. Amagandik independizatu beharra daukan gaztea bezala. Haraino igo behar hemendik alde egin nahi izanez gero.

Hau da hau paradoxa, ez al da ba horrela ibiltzen beti gizakia, babesa eta kartzelaren arteko muga hori ezin definiturik.

Pentsamenduok idatzi gabe nituela, itsasadarraren izkina batean nintzen behin, inspirazioak zikindu ninduenean. Deskribatzeko beharrak. Hiriko nire bi eraikin gogokenen artean: Santanderrera tren geltoki eklektikoaren parean ni, eta Arriaga antzoki neobarrokoa ibaiaren bestaldean. Eta neure bazterrean, gazte afrikar bat aurkitu nuen, kaioei ogi gogorra botatzen. Txoriak goseturik arripaladan abailtzen ziren, elkar joz behar izanik ere.

Polita zen horrenbeste hegazti hirian bertan hegan ikustea, eta "bertako" bospasei lagun hurbildu egin ginen, ikuskizuna zelatzera. Presazko hiritarren arteko burrunban nahikoa izaten da baten bat gelditu eta zerbaiti begira geratzea gutxika beste zenbait ere geldi daitezten. Ez delako gizakiarentzako monotonia. Ez bainuke horrela pentsatu nahi.

Hustu egin zuen azkenera gizon beltzak bere poltsa. Eta alde egin zuen, nire begiradari irribarre batekin erantzunez. "Musulmana izango da, eta bere erlijioaren betebehara bete ostean, ase eta pozik sentituko da", pentsatu nuen.

Alabaina, Siegestraße esandakoez oroiturik, beste bi zutabe etorri zitzaizkidan gogora. Herkulesenak, hots, Ceuta eta Gibraltar.

Arriaga zen Ceuta, harrizkoa baita bertako haitza. Eta bestaldean, "Concordia"-ko geltokia, Gibraltarren britainiarrek di-relako.

Itsasoko urak bi muturrak banatuz. Eta elkartzuz.

Ogi apurrak gu geunden muturretik erortzen. Eta beste ertzetik, goseturik, elkar joka abailtzen ziren izakiak, mokaduren bat eskuratzeko larritasunean. Eta mokadua eskaintzen zien izaki bakarra, afrikarra. Ez dakit kaio haiek non ote ziren jaiok; afrikarrak, afrikartzat jo ote bazituen. Baina memento hartan, bera zen haien goseaz kezkatzen zen bakarra.

Gizakiok, guk geuk nozitu arte, hainbat arazoez zein sentsibilitate gutxi daukagun pentsatu nuen orduan.

Dena den, ogia bukatu egiten da.

Izango luke txoriak aukera bat egunero-egunero ogi apurra eskuratzeko. Beltzaren eskuetan, kaiola baten barruan sartuta, kaioa. Orduantxe izango luke, babesean; kaiolaren... babesean txoriak, eguneroko mokadua. Berriz ere: askatasunari muzin, bizirautearren.

Babesa eta kartzelaren arteko muga.

Memento hartan, etorkin batek eguneroko ogia lortzearen zenbat ordu lan egiten zituen nahi nuen jakin. Eta ni neu giltzapetua ala giltzaduna ote nintzen galdetu nion neure buruari.

Andoni Etxebarria Elexpuru Leioa-Erandion jaioa. 1984. Ikus-entzunezko Komunikazioan lizentziatua.